

UTRINKI IZ KANADSKIH GORA

DEŽELA PRIJAZNIH LJUDI

IZTOK TOMAZIN

Da ne bo pomote: nikakor ne mislim Slovenije. Ob tem, kar smo doživljali v Kanadi, se zdi popularni turistični slogan o prijaznih ljudeh na sončni strani Alp kot neokusna šala.

V Kanadi smo presenečeni nad vsesplošno prijaznostjo sprva menili, da gre za prijetna naključja ali pa da se nam že od daleč vidi, da prihajamo iz dežele evropskega vzhoda, ki ima za Severnoameričane navadno tudi priokus nekakšne eksotike in nebogljenosti. Prodajalci, uslužbenci, policaji, naključni mimoidoči in drugi so bili tako vljudni in ustrežljivi, da smo bili, nevajeni tega, včasih že kar v zadregi.

Hitro smo ugotovili, da je tako obnašanje pravilo in ne dragocena izjema. Prijazni so do vsakogar, tudi med seboj. Kjerkoli – v trgovini, na pošti, na bencinski črpalki ali pa na najbolj odročni planinski poti – smo srečevali prijazne, nasmejanje obraze, ki so nam voščili vse najboljše, srečo za naprej in za nazaj, ali pa čisto preprosto, brez razloga: »Have a nice day«. Res so bili vsi dnevi v Kanadi in še posebno v kanadskih gorah lepi, ne nazadnje tudi zaradi sproščene in prijetnega vzdušja med ljudmi, katerih večino smo srečevali in spoznavali po naključju.

Počasi smo tudi sami pričeli presegati zadržanost. Pométili smo ostanke zadržanosti in se napol za šalo, napol zares spraševali, kakšni bomo v prihodnosti na drugi strani oceana, v drugi, drugačni deželi.

CESTA V NEBO

Icefield Parkway je cesta, na kateri se zdi vožnja z avtom kot sanjsko potovanje. Dvesto in več kilometrov daleč se brez predaha vrstijo prizori, ki jemljejo dih. Divje soteske z bobnečimi brzicami in pršečimi visokimi slapovi stopljenega snega in ledu višav prehajajo v široke zaprodene doline, po katerih igrivo pošumevajo deroči potoki in reke. Rečni tokovi so mnogokrat prekinjeni z jezeri in slapovi. Kar iz avta se dostikrat ponujajo pogledi na pravljico lepoto gorskih jezer. Prevzet se lahko poigravaš z mislijo, katera barva je najlepša – turkizno modra, smaragdno zelena ali pa katera druga iz množice vidnih. Strme, nad cesto se prevešajoče stene prehajajo v razsežna pobočja, prekrita s temno zelenimi gozdovi, v katerih žarijo otočki jesensko rumenih macesnov. Otožne, dolgo in mrzlo zimo napovedujoče, pa nepopisno tople jesenske barve gorskega rastja so sredi septembra najizrazitejše na visokih prelazih. Mogočni ledeniki tam pripolzijo skoraj do ceste. Skupaj z neskalskim, čudovito modrim nebom pa pokrajino obvladujejo gore. Razprostirajo se, do koder seže pogled. Vožnja je en sam mimohod bleščečih se snežišč in ledišč, prepadnih sten, značnih grebenov in

vabljenih vrhov, ob katerih mora vsakemu gorniku zaigrati srce.

Ljubitelj narave po tej cesti ne more voziti hitro. Vsak ovinek je nova skušnjava in midva sva ji pogosto podlegla. Včasih sva se ustavljala vsakih nekaj sto metrov in zdelo se je, da sploh ne bova nikamor prišla. Še večkrat bi morala postati in premagati priganjajočo zavest, da imava vendarle nekakšen, čeprav neobvezen cilj. Navsezadnje sva že bila tam, v osrčju Skalnega gorovja, v pokrajini, ki ji po lepoti in razgibanosti težko najdeš enakovredno. Kolikokrat me je prišlo, da bi kar zapeljal s ceste, pograbil nahrbtnik in stekel v divje gozdove, po bregovih jezer in skozi globoke doline proti visokim snežno belim goram!

Naprej naju je gnala samo zavest, da naju daleč na severu, na namišljenem koncu popotovanja, čaka najvišja, najzahtevnejša in morda tudi najlepša gora kanadskega Skalnega gorovja.

DOLINA TISOČIH SLAPOV

Neminljive so otroške sanje in kasnejša sanjarjenja o nedosegljivi, nadvse mogočni in skrivnostno lepi divjini. Tam so veličastni slapovi, ki se vsipajo prek vrtoglavo strmih sten zasneženih in zaledenelih visokih gora; so hrumeče brzice, ki besnijo v temačnih, srhljivo globokih soteskah; so zasanjana ogledala gorskih jezer, ki tiho zbirajo in umirjajo razposajene vode slapov in brzic in jim vdihujejo nove žlahtne podobe in barve. Manjkati seveda ne smejo divje živali v neokrnjenih gozdovih, vso čarobno lepoto pa – odvisno od razpoloženja – objema otožni dih barvite jeseni ali brsteča svežina pred polnim razcvetom pomladi.

Nekatera divja območja pod himalajskimi in severnoameriškimi vrhovi so se sanjskim podobam močno približala. Nešteto slapov, sotesk, jezer, gorá, pragozdov in marsičesa drugega sem tam občudoval, bistvo pa tako ni bilo za oči.

V Dolini tisočih slapov pod zahodnim ostentjem Mount Robsona je spet izginila meja med možnim in željenim. Bila je igra prelepih nasprotij in neponovljivo doživite prelestne gorske jeseni.

Slapovi so pršli od vsepovsod v globoko tesen, ki ni dala razpenjeni reki niti trenutka predaha. Soteska se je pričenjala in končevala v široki, barviti dolini. Na obeh koncih sta se iskrla dragulja spokojnih jezer. Čarobno sozvočje mogočnih gora, prostiranih gozdov, igrivih vodá in jasnega neba je bilo tako polno, da se mi vzpon na Robson, zaradi katerega sem v te kraje predvsem prišel, sploh ni zdel več najpomembnejši.

Pomen dejanj je spet enkrat zbledel. V kanadskih gorah sem že opravil nekaj zahtevnih vzponov in vedel sem, da jih bom verjetno še nekaj, a to ni bilo bistveno. To so bili le neobvezujoči delci celote.

Squamish – najpomembnejše središče kanadskega skalnega plezanja, v ozadju 600 metrov visoka stena Squamish Chief, prek katere je Tomazin poletel s padalom. A – stena Apron, v kateri sta navezi Iztok Tomazin-Martina Zupancič in Tono Virk-Tatjana Cerar preplezali nekaj smeri z oceno VII+

Foto: Izток Tomazin

SREČANJE

Bobnenje slapu Emperor je počasi zamrlo, soteska se je razprla v široko dolino, nad katero je v opoldanskem mrču kipela orjaška stena. V goščavi ob poti je nenadoma glasno zašumelo in zahreščalo. Velika, kot oglje črna glava se je iz neposredne bližine zastrmela v naju, potem pa bliskovito izginila. Pojemajoče lomastenje je oznanilo hitro oddaljevanje težkega telesa. Velik črn medved se naju je očitno še bolj prestrašil, kot sva se midva prestrašila njega.

Po hipnem silovitem presenečenju mi je srce prav po otroško zaigralo. V divjih kanadskih gorah sem si bil vsaj tako močno želel srečati medveda, kot sem si bil želel opraviti kak zahteven vzpon. Pozabil sem na vse drugo, tudi na steno Robsona, ki sem se jo bil namenil preplezati. Z desnico sem pograbil cepin, v levici sem trdno držal fotoaparata in že sem kar s težkim nahrbtnikom na ramenih tekkel za medvedom.

Le malo kasneje sem ga iz zavetja grmovja navdušeno opazoval in fotografiral, medtem ko se je brezskrbno, kot razposajen otrok, prekopicaval in čofotal v globoki vodi rečnega rokava. Užival sem, dokler ni odhlačal po dolini navzgor. Potem sem mu spet sledil, dokler me ni opazil ali zavohal na čistini razpotegnjenega melišča. Ubral jo je navkreber proti skalni steni in kmalu izginil za robom.

Srhlijava radovednost pa mi še ni dala miru. Počakal sem Martino in ji rekel, naj si za vsak primer poišče primerno drevo, nato pa sem

pohitel skozi gozd proti robu, kjer sem medveda zadnjič videl. Tam se je pričela izpostavljena polica, edini možen prehod prek stene. Previdno sem nadaljeval zasledovanje in ves napet za vsakim robom pričakoval bližnje srečanje. Polica se je ožila, prepad pod njo pa je bil vse globlji. Zelo me je spominjala na gredino v južni steni Kogla.

Martinini glasni klici iz dna doline so prekinili moje napeto zasledovanje. Zdrvel sem po polici na rob stene in v dolino. Spoznal sem, da me je mogočni kosmatinec lepo ukanil. Medtem ko sem tekkel skozi gozd proti robu, kjer sem ga bil zadnjič videl, se je potajil v goščavi. Ko sem izginil za robom in nadaljeval »zasledovanje« po polici, pa je spet pričel lomastiti, brundati in celo nekakšne čudne žvižge je spuščal. Uspelo mu je hudo prestrašiti Martino. Ko sem pritekkel do nje, je črnih mirno sedel pod kakih sto metrov oddaljeno smreko in naju radovedno opazoval. Ves čas se nisva mogla ubraniti varljivega vtisa njegove dobrodušnosti, čeprav sva obenem vedela, da so srečanja z medvedi v divjini Skalnega gorovja lahko zelo nevarna. Preden se je kosmatinec spet zganil, sem ga še nekajkrat fotografiral.

Na koncu smo ubrali vsak svojo pot. Črni medved se je z elegantno počasnostjo odzibal v gozd, na lov za svojo najljubšo dobroto – brusnicami, ki jih je v divjini pod Robsonom na pretek. Midva pa sva navdušena nad nenavadnim srečanjem odhitela proti bližnji obali jezera Berg, kjer sem nameraval pričeti drugo, drugačno in dolgotrajnejšo pustolovščino, samotni vzpon v severni steni Robsona.

VEČER NAD PACIFIKOM

Kovinsko lesketanje morja se je ravno prelivalo v zamolčko sivino, ko sem pod večer prisopihal

na vrh Squamish Chief. Trije kanadski padalci so že razpeli pisana padala na vršni ploščadi. Hitro sem razgrnil srebrno modro kupolo svojega padala in se jim pridružil v napetem obredu pred skokom v globino.

Na vrhu sem bil prvič, a iz pripovedovanj sem vedel, da je za polet s padalom izredno zahteven in nevaren. Skoraj vodoravna vršna ploščad se mahoma prevesi v plati, ki so prestrme, da bi se na njih ob neuspešnem štartu še lahko ustavil. Sto metrov nižje je široka polica, za njenim odsekanim robom pa se grezi šeststo metrov visoka previsna stena. Zelo redko za kratek čas zapiha za polet edino primeren veter. Običajno se to zgodi kmalu po sončnem vzhodu ali tik pred nočjo.

Sunki bočnega in včasih celo hrbtnega vetra so nas držali v hudi napetosti. Naglo se je temnilo in iztekale so se zadnje minute dnevne svetlobe. Vedeli smo, da bi bila vsaka napaka na štartu usodna. Za željeno dejanje in doživetje, ki nam je hitro polzelo v nedosegljivost, je veljal preprost, usoden ameriški letalski rek: »Fly or die – poléti ali umri!« Vsak med nami se je zato spopadal z željami, strahom, previdnostjo, skušnjavami.

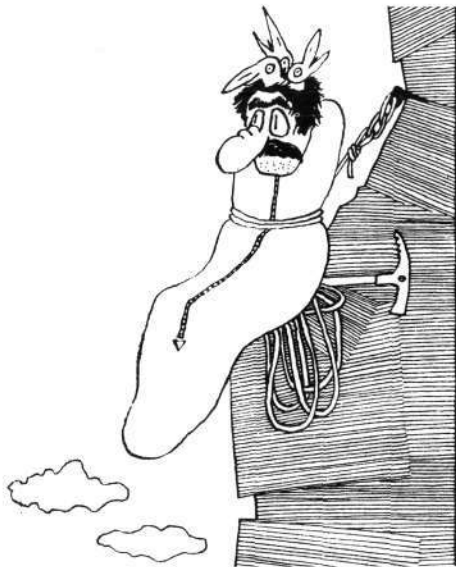
Vznemirjenje je naraslo do vrhunca, ko se je v polmraku prvi vendarle odločil za štart. Premamila so ga kratkotrajna zatišja med sunki vetra. Na vso moč je stekel proti prepadu in kupola padala se je nad njim obetavno napolnila. Na robu ploščadi, ko bi moral poleteti, pa se je kupola v hipu združila in zaprla. Brez opore in možnosti, da bi se zaustavil, se je zavalil v globino in izginil. Onemeli smo in neslišen krik groze je vzvalovil spokojnost večera visoko nad obalo Pacifika.

Še preden pa smo pretreseni pritekli do roba ploščadi, smo zagledali lepo napeto padalo, ki je počasi tonilo v temo nad pristaniščem. Imel je noro smerto. Ko se je že nemočno valil v smrt, se je padalo spet napihnilo in ga potegnilo v zrak, v življenje.

Pod vtisom srhljivega dogodka sem bil prepričan, da ta večer ne bo poletel nihče več, še posebno, ker je bilo do teme le nekaj minut. Nenadno brezvetrje pa nas je spet pahnilo v vrtnec skušnjav. Prvi jim je podlegel bradati Kanadčan z lepim rumenim padalom. Nekajkrat je že poletel z vrha Squamisha. Gledal sem samo njegov napet obraz in kupolo padala. Ko je na vso moč tekkel v prepad, je bil ves otrdel in spačen od popolnega napora, koncentracije in strahu. Kupola se je lepo napela in uspešno je poletel. Silovit krik olajšanja je zarezal v tišino.

Nepovratno se je iztekla najlepša priložnost tega večera. Tema je postala glavna ovira. Preostali Kanadčan je razočaran pospravil padalo in rekel, da bo na vrhu bivakiral in znova poskusil jutri ob sončnem vzhodu. Tudi skupina plezalcev, ki so navdušeno in obenem prestrašeno opazovali naše dotedanje početje, se je pripravljala na bivak.

Pozno, morda prepozno me je premagala silovita grenkoba zamujene priložnosti in izmikajočega se doživetja. Zelo redko se dá poleteti z vrha Squamisha, zato včasih cele tedne ne

uspe nikomur. Mi pa bomo čez nekaj dni odšli iz teh krajev za dolgo, morda za vedno.

Moj prvi nasprotnik je bila tema. Drugi je vstajal z nočjo – hrbtni veter. Čutil sem ga v gorah za Squamishem in vedel sem, da je vprašanje minut ali celo sekund, ko bo privršal in me onemogočil. Zanašal sem se na popolno zbravnost in na silovit tek, ki sem si ga privzgojil od svojih prvih zmajarskih poletov. Zavedal sem se napake prvega Kanadčana. Med tekom je podzavestno za trenutek zastal na točki, od koder ni bilo več vrnitve. Osupli obrazi plezalcev in preostalega padalca ob mojih pripravah na štart so bili le bežna podoba v kalejdoskopu mnogo pomembnejših stvari.

Neznosna teža napetosti, strahu, potrebe po letenju, vse množice razlogov za in proti se je stopnjevala do trenutka odločitve, ko je vse izginilo in je ostalo samo gibanje. Še pred usodnim robom sem vedel, da mi bo uspelo. Ko sem bil že v zraku, sem še kar brcal, kot bi ne mogel ustaviti silovitega teka. Popoln napor se je moral preliti v letenje.

Z veliko hitrostjo sem preletel polico, na kateri so plezalci že zakurili ogenj, potem pa se je naenkrat pod menoj odprla mračna globina, da sem kar zavzdihnil ob silovitosti prizora. Zaliv je že zdavnaj izginil v temi, le velike oranžne luči so osvetljevale bližnjo okolico pristanišča in medlo odsevale v srhljivih previsih, ki so počasi rasli za mojim hrptom.

Ko sem letel nad pristaniščem, je zapihal močan sever in me potiskal proč od mesta načrtovanega pristanka. Daljnovodi, drevesa, množica hiš in dreves so grozili iz teme, ki je izmalčila presojo prostora. Vztrajal sem in samo oster zavoj nad drevoredom in žicami daljnovoda, ki sem jih bolj slutil kot videl, mi je še preostal za dolet na travnik ob tovarni za predelavo lesa.

Kot že tolikokrat doslej sta se ob dotiku s tlemi prepletla brezmejno olajšanje in žalost ob koncu opojnih minut najlepšega gibanja.